

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 marca 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych - I Oddział w Ł. stwierdził, że Z. J. jako pracownik u płatnika składek (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 5 listopada 2018 roku. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że powziął wątpliwość co do faktycznego wykonywania przez ubezpieczonego pracy u wskazanego płatnika bowiem oprócz dokumentacji kadrowo- płacowej nie zostały przedłożone żadne dokumenty potwierdzające ową okoliczność, zaś na podstawie danych zapisanych w systemie informatycznym Zakładu stwierdzono, że przed zgłoszeniem do ubezpieczeń społecznych wnioskodawcy jako pracownika u płatnika nie podlegał on od 24 kwietnia 2017 roku ubezpieczeniu chorobowemu, z którego nabywa się prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z chorobą, przez co skarżący nie mógł skorzystać z wypłaty świadczeń w związku z chorobą. W ocenie ZUS odwołujący od 5 listopada 2018 roku nie wykonywał pracy u wskazanego płatnika składek, a zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych miało na celu jedynie uzyskanie tytułu do nich i skorzystanie ze świadczeń z ubezpieczenia chorobowego w związku zaistniałą chorobą. (decyzja – k. 39 verte - 41 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W dniu 12 kwietnia 2019 roku Z. J. odwołał się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez uznanie iż w spornym okresie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu, wypadkowemu. W uzasadnieniu wskazał, iż w jego ocenie podstawą powstania obowiązku ubezpieczeń społecznych jest umowa o pracę, otrzymywane wynagrodzenie oraz odprowadzane składki i warunki te zostały spełnione, choroba z kolei jest przypadkiem losowym, niezależnym od człowieka. Podniósł nadto, że przed wydaniem zaskarżonej decyzji organ rentowy nie wystosował żadnego pisma, w którym wzywałby do dostarczenia dokumentów, których brak stwierdził w uzasadnieniu przedmiotowej decyzji. (odwołanie – k. 3-3 verte)

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 30 kwietnia 2019 roku organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. (odpowiedź na odwołanie – k. 4-5 verte)

Płatnik składek nie zajął żadnego stanowiska w sprawie. (niesporne)

Na rozprawie w dniu 29 września 2020 roku pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie i wniósł o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zaś pełnomocnik ZUS wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. (rozprawa z dnia 29 września 2020 roku 00:22:22 – 00:24:27 – płyta CD – k. 308)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Z. J. ma tytuł technika geodety. (zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 29 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:12:19 – 00:16:53 – k. 306 w związku z e-protokół z rozprawy z dnia 9 stycznia 2020 roku 00:21:03-00:30:42 – k. 214-215, dyplom – k. 25 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Legitymuje się orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności. Ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 21 sierpnia 2018 roku, z kolei orzeczenie wydane zostało do dnia 27 września 2020 roku. W kategorii dotyczącej odpowiedniego zatrudnienia przeciwskazana jest ciężka praca fizyczna, wyczerpująca. (orzeczenie – k. 248, zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 29 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:12:19 – 00:16:53 – k. 306 w związku z e-protokół z rozprawy z dnia 9 stycznia 2020 roku 00:04:56- 00:18:49 – k. 214)

Wnioskodawca od wielu lat cierpi na: przewlekły zespół bólowy kręgosłupa lędźwiowego i piersiowego z wielopoziomowymi zmianami zwyrodnieniowymi, chorobę G. i B., orbitopatię tarczycową. Rozpoznano u niego także: nadciśnienie tętnicze kontrolowane farmakologicznie, upośledzoną tolerancję glukozy, otyłość I stopnia według (...), migotanie przedsionków czy dyslipidemię leczoną farmakologicznie. (dokumentacja medyczna – k. 72 – 125, k. 131-177, k. 180-184, k. 187-188)

W okresie od dnia 16 lipca 2018 roku do dnia 26 lipca 2018 roku wnioskodawca odbył szkolenie zawodowe „ Pracownik biurowy z egzaminem VCC” organizowane przez Kancelarię (...) B. N. w Ł. (zaświadczenie – k. 201)

W dniu 28 października 2018 roku doszło do pierwszej rozmowy pomiędzy skarżącym, a płatnikiem składek. Od R. S. wnioskodawca pozyskał ogólne informacje na temat stanowiska, które miał zająć. (zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 29 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:12:19 – 00:16:53 – k. 306 w związku z e-protokół z rozprawy z dnia 9 stycznia 2020 roku 00:21:03- 00:30:42 – k. 214-215)

W dniu 5 listopada 2018 roku pomiędzy Z. J., a (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. została zawarta umowa na czas określony od dnia 5 listopada 2018 roku do dnia 4 listopada 2020 roku, na mocy której ubezpieczony został zatrudniony na stanowisku asystenta dyspozytora w wymiarze pełnego etatu, z wynagrodzeniem zasadniczym brutto 2100 złotych miesięcznie. Jako dzień rozpoczęcia pracy wskazano 5 listopada 2018 roku, zaś miejsce wykonywania pracy określono w Ł., ul. (...). (zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 29 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:12:19 – 00:16:53 – k. 306 w związku z e-protokół z rozprawy z dnia 9 stycznia 2020 roku 00:04:56- 00:18:49 – k. 214, umowa o pracę – k. 30 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Powyższą pracę skarżący znalazł dzięki B. N., która prowadzi Centrum (...) dla Osób Niepełnosprawnych i która dopełniła wszelkich formalności celem zawarcia przedmiotowej umowy. Do tego miejsca zgłosił się również płatnik składek celem znalezienia nowego pracownika. (zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 29 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:12:19 – 00:16:53 – k. 306 w związku z e-protokół z rozprawy z dnia 9 stycznia 2020 roku 00:04:56- 00:30:42– k. 214-215, zeznania świadka B. N. na rozprawie w dniu 9 stycznia 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:41:09 – 00:51:45 – k. 215-216)

We wskazanym Centrum wnioskodawca brał udział w projekcie szkoleniowo – stażowym dla osób szukających pracy i chcących wrócić na rynek pracy. W tamtym okresie płatnik poszukiwał trzech pracowników, przy czym stanowiska pracy nie były z góry określone. (zeznania świadka B. N. na rozprawie w dniu 9 stycznia 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:41:09 – 00:51:45 – k. 215-216)

Stosunek pracy ze wskazanym płatnikiem składek wnioskodawca mógł nawiązać tylko po uprzednim zarejestrowaniu się w urzędzie pracy. (zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 29 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:12:19 – 00:16:53 – k. 306 w związku z e-protokół z rozprawy z dnia 9 stycznia 2020 roku 00:18:49- 00:21:03 – k. 214, zeznania świadka B. N. na rozprawie w dniu 9 stycznia 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:41:09 – 00:51:45 – k. 215-216)

Płatnik składek otrzymał dotacje z urzędu pracy na stworzenie miejsc dla osób legitymujących się stopniem niepełnosprawności. Nie było wymogów formalnych co do wykształcenia czy umiejętności posiadanych przez potencjalnych pracowników. (zeznania świadka B. N. na rozprawie w dniu 9 stycznia 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:41:09 – 00:51:45 – k. 215-216)

W skierowaniu na wstępne badania lekarskie wystawionym przez (...) spółkę z o.o. jako opis stanowiska pracy wnioskodawcy wskazano praca przy komputerze, kontakt z klientem, prowadzenie dokumentacji transportowej. Jako czynniki potencjalnie niebezpieczne, szkodliwe dla zdrowia przy wykonywaniu tych czynności wskazano obsługę monitora ekranowego, pracę z wykorzystaniem telefonu służbowego oraz zestawu słuchawkowego, przewaga pracy siedzącej. (skierowanie na badanie lekarskie – k. 247, karta badania profilaktycznego – k. 250-253 verte)

W dniach od 5 listopada 2018 roku do dnia 6 listopada 2018 roku skarżący odbył szkolenie BHP- instruktaż ogólny i stanowiskowy. (karta szkolenia wstępnego – k. 21 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Z przedłożonego orzeczenia lekarskiego z dnia 8 listopada 2018 roku wynikało, że wnioskodawca była zdolny do podjęcia pracy w firmie płatnika. (orzeczenie lekarskie – k. 29 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Wnioskodawcę obowiązywała 8 godzinna dobową normą czasu pracy, w systemie czasu pracy od godziny 8 do 16. Wypłata wynagrodzenia za pracę następowała jeden raz w miesiącu na wskazany przez pracownika rachunek bankowy.(oświadczenie – k. 12, informacja dla pracownika – k. 8 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Odwołujący nie miał ściśle określonego zakresu obowiązków. Nie był wdrażany do pełnienia obowiązków na wskazanym stanowisku. Zajmował się bieżącymi czynnościami, których konieczność wykonania pojawiała się w danym momencie. Polecenia służbowe kierowane w stosunku do niego dotyczyły kserowania bądź zanoszenia dokumentów. W innych sytuacjach wnioskodawca przyglądał się pracy innych dyspozytorów. (zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 29 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:12:19 – 00:16:53 – k. 306 w związku z e-protokół z rozprawy z dnia 9 stycznia 2020 roku 00:04:56- 00:18:49 – k. 214, zeznania świadka B. N. na rozprawie w dniu 9 stycznia 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:41:09 – 00:51:45 – k. 215-216)

Z wykonanej pracy skarżący nie był rozliczany. (zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 29 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:12:19 – 00:16:53 – k. 306 w związku z e-protokół z rozprawy z dnia 9 stycznia 2020 roku 00:34:43- 00:38:14 – k. 215)

Zdarzało się, że skarżący wykonywał czynności niezwiązane z zajmowanym przez siebie stanowiskiem pracy. (zeznania świadka B. N. na rozprawie w dniu 9 stycznia 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:41:09 – 00:51:45 – k. 215-216)

W okresie zatrudnienia wnioskodawcy w firmie płatnika składek zatrudnionych było 4-5 osób. Wszyscy pracowali w jednym pomieszczeniu. (zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 29 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:12:19 – 00:16:53 – k. 306 w związku z e-protokół z rozprawy z dnia 9 stycznia 2020 roku 00:30:42- 00:33:08 – k. 215)

Wynagrodzenie wnioskodawcy kształtowało się w następujący sposób (kwota do wypłaty):

- za listopad 2018 roku – 1381,49 złotych;

- za grudzień 2018 roku – 1456,55 złotych.

(potwierdzenia przelewów – k. 40-41, listy płac – k. 26 – 26 verte załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Z list obecności wynika, że skarżący był obecny w pracy:

- w listopadzie 2018 roku - codziennie począwszy od 5 listopada 2018 roku do dnia 30 listopada 2018 roku z wyłączeniem weekendów, dnia wolnego od pracy (12 listopada 2018 roku);

- w grudniu 2018 roku - codziennie począwszy od 3 grudnia 2018 roku do 14 grudnia 2018 roku z wyłączeniem weekendów.

(listy obecności – k. 13-14, zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 29 września 2020 roku e-protokół z rozprawy 00:12:19 – 00:16:53 – k. 306 w związku z e-protokół z rozprawy z dnia 9 stycznia 2020 roku 00:18:49- 00:21:03 – k. 214)

Wnioskodawca stał się niezdolny do pracy z powodu choroby od dnia 17 grudnia 2018 roku, zwolnienie lekarskie trwało do dnia 28 lutego 2019 roku. (zestawienie zaświadczeń – k. 35-36 załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Na mocy decyzji ZUS wnioskodawcy odmówiono prawa do zasiłku chorobowego za okres niezdolności do pracy z powodu choroby od dnia 16 marca 2019 roku do dnia 31 marca 2019 roku. (decyzja (koperta) – k. 224)

Z. J. mógł być zdolny do podjęcia jakiegokolwiek pracy zawodowej od dnia 5 listopada 2018 roku. (pisemna podstawowa opinia biegłego z zakresu medycyny pracy, toksykologii klinicznej i neurologii – k. 235-238 verte, pisemna opinia końcowa biegłego z zakresu medycyny pracy, toksykologii klinicznej i neurologii – k. 257-261, pisemna uzupełniająca opinia biegłego z zakresu medycyny pracy, toksykologii klinicznej i neurologii – k. 281-282 verte)

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach organu rentowego i załączonych do akt sprawy, których żadna ze stron nie kwestionowała, a także w oparciu o zeznania samego

wnioskodawcy oraz powołanego w sprawie świadka B. N. oraz na podstawie opinii biegłego specjalisty z zakresu medycyny pracy, toksykologii klinicznej i neurologii.

Zgromadzonym dowodom Sąd dał wiarę w całości, a dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że jest on wystarczający do wyjaśnienia spornej okoliczności, czy zawarta pomiędzy wnioskodawcą, a płatnikiem składek umowa o pracę nosi znamiona pozorności i czy w związku z tym należy poczytywać ją za nieważną. Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawcy oraz świadka, którzy wskazali na realność zawartej umowy o pracę oraz faktyczne świadczenie pracy przez wnioskodawcę w ramach powyższej umowy w przedmiotowym okresie.

W ocenie tutejszego Sądu opinia powołanego w sprawie biegłego jest wiarygodna, rzetelna, sporządzona zgodnie z wymaganiami fachowości i niezbędną wiedzą w zakresie stanowiącym ich przedmiot. Biegły w sposób jednoznaczny odpowiedział na stawiane przez sąd pytania, a mianowicie czy Z. J. był zdolny do podjęcia jakiegokolwiek pracy zawodowej od dnia 5 listopada 2018 roku. Faktem jest, iż na dzień podjęcia zatrudnienia czyli 5 listopada 2018 roku wnioskodawca nie posiadał w owym dniu orzeczenia lekarskiego o zdolności do pracy w firmie płatnika, takie orzeczenie zostało wystawione dopiero w dniu 8 listopada 2018 roku. Fakt ten wyraźnie został zaakcentowany przez biegłego w przedmiotowych opiniach. Formułując wnioski niezbędne dla udzielenia wyczerpującej odpowiedzi na to pytanie Sądu, biegły w sposób bezpośredni oparł się na dostępnej dokumentacji medycznej oraz przyjął twierdzenia wypływające z przeprowadzonego badania lekarskiego. W wyniku czego, jak najbardziej zasadną wydaje się być konkluzja w postaci prawdopodobieństwa, iż Z. J. mógł być zdolny do podjęcia jakiegokolwiek pracy zawodowej od dnia 5 listopada 2018 roku. Tym bardziej biorąc pod uwagę treść opinii biegłego z dnia 6 marca 2020 roku, w której poczynił szeroki wywód szczegółowo określający stan zdrowia wnioskodawcy ustalony między innymi na podstawie badania fizykalnego. Tą część opinii biegły podsumował stwierdzeniem o braku przeciwwskazań do pracy na stanowisku asystenta dyspozytora w firmie płatnika składek do dnia 27 września 2020 roku.

W ocenie Sądu wszystkie trzy opinie biegłego sformułowane na potrzeby niniejszego postępowania w sposób kompleksowy odnosiły się do zarzutów stawianych przez pełnomocnika organu rentowego, jak i pełnomocnika skarżącego, bowiem udzieliły odpowiedzi na pytanie o stan zdrowia wnioskodawcy oraz jego zdolność z medycznego punktu widzenia do podjęcia i wykonywania pracy na stanowisku asystenta dyspozytora w firmie płatnika składek.

Na rozprawie w dniu 29 września 2020 roku Sąd Okręgowy oddalił wnioski pełnomocników stron o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego lekarza medycyny pracy. W ocenie Sądu kwestia zdolności do pracy odwołującego w spornym okresie została dostatecznie wyjaśniona. Biegły w wydanych przez siebie opiniach szczegółowo odniósł się do pytań i zarzutów zgłaszanych, zarówno przez pełnomocnika wnioskodawcy, jak i organu rentowego, a także do przedłożonej dokumentacji. Uwzględnienie kolejnych wniosków stron prowadziłyby jedynie do przewlekłości postępowania. Jeżeli opinia biegłego jest przekonująca i zupełna dla sądu, który swoje stanowisko w tym względzie uzasadnił, to fakt, iż opinia taka jest niepełna dla stron procesowych, nie jest przesłanką dopuszczenia w sprawie kolejnej opinii (zob. wyrok SN z 6.05.2009 r., II CSK 642/08, L., postanowienie SN z 6.06.2012 r., I UK 113/12, L.).

Nie można przyjąć, że Sąd obowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych w każdym wypadku, gdy opinia złożona jest niekorzystna dla strony (vide wyrok SN z 15.02.1974 r. II CR 817/73 LEX nr 7404), co potwierdza również późniejsze orzecznictwo (wyrok SN z 6.05.2009 r., II CSK 642/08 LEX nr 511998, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 25.06.2009 r. V Ca 139/09 LEX nr 551993, postanowienie SN z 19.08.2009 r., III CSK 7/09 LEX 533130, wyrok SN z 16.09.2009 r., I PK 79/09 LEX nr 5543670, wyrok SN z 30.05.2007 r., IV CSK 41/07 LEX nr 346211). Jak podkreśla się także w orzecznictwie o ewentualnym dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego tej samej specjalności medycznej nie może decydować wyłącznie wniosek strony, lecz zawarte w tym wniosku konkretne uwagi i argumenty podważające miarodajność dotychczasowej opinii lub co najmniej miarodajność tę poddające w wątpliwość w przeciwnym wypadku wniosek taki musi być uznany za zmierzający wyłącznie do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania, co winno skutkować jego pominięciem (art. 217 § 2 kpc) – (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 czerwca 2002 roku, sygn. akt III AUa 811/02 opubl. OSA 2003/9/35).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art.6 ust.1 punkt 1, art.8 ust.1 i art.11 ust.1 i art.12 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r., poz.266) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Definicja pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych została zawarta w przepisie art.8 ust.1 ww. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, iż za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Pojęcie stosunku pracy o jakim mowa w art.8 ust.1 ww. ustawy jest równoznaczne z pojęciem stosunku pracy definiowanym przez art. 22 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, I UK 296/04, OSNP 2006/9-10/157).

Stosownie do treści art. 22 § 1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Stosunek pracy posiada szczególne cechy, które pozwalają na jego odróżnienie od innych stosunków prawnych do niego zbliżonych.

Stosunek pracy wyróżnia się:

- 1) koniecznością osobistego wykonania pracy,
- 2) podporządkowaniem pracownika pracodawcy,
- 3) wykonywaniem pracy na rzecz pracodawcy
- 4) i na jego ryzyko,
- 5) a ponadto odpłatnością pracy.

W razie ustalenia, że w łączącym strony stosunku prawnym występowały elementy obce stosunkowi pracy nie jest możliwa ocena, że zawarta została umowa o pracę.

Najistotniejszymi elementami stosunku pracy są: dobrowolność zobowiązania, obowiązek pracownika świadczenia pracy osobiście, w sposób ciągły, podporządkowany poleceniom pracodawcy, który jest obowiązany do wynagrodzenia pracownika za świadczoną na jego rzecz pracę, ponoszenie ryzyka gospodarczego, produkcyjnego i osobowego przez pracodawcę, staranne działanie w procesie pracy. Jak zważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 października 1998 roku (sygn. akt I PKN 416/98, publ. OSNAPiUS 1999, nr 24, poz. 775) brak bezwzględnego obowiązku osobistego świadczenia pracy wyklucza możliwość zakwalifikowania stosunku prawnego jako umowy o pracę (tak SN w wyroku z dnia 28.10.1998 r, I PKN 416/98). Zgodnie z art. 80 k.p. wynagrodzenie przysługuje pracownikowi za wykonaną pracę, a nie jej rezultat. Pracodawca może również wymierzać określone przepisami prawa pracy kary w ramach odpowiedzialności porządkowej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu jest uwarunkowane nie tyle samym faktem zawarcia umowy o pracę i opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Sam bowiem fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art.22 k.p. formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna. Jeżeli bowiem strony umowy o pracę przy składaniu oświadczeń woli mają świadomość tego, że osoba określona w umowie o pracę, jako pracownik pracy świadczyć nie będzie, a osoba wskazana, jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy i do podjęcia i wykonywania pracy nie doszło a jedynym celem umowy było umożliwienie skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, to umowę taką uważa się za zawartą dla pozorów - art.83 § 1 k.c. Umowa taka nie stanowi tytułu do objęcia

ubezpieczeniami społecznymi (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2008 roku II UK 148/07, Lex nr 846577; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 roku II UK 321/04, OSNP 2006/11-12/190; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2001 roku II UKN 244/00, OSNP 2002/20/496; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 roku II UK 204/09, Lex nr 590241). Przy czym nie jest to jedyna postać pozorności umowy o pracę. Pozorność umowy o pracę ma miejsce nie tylko wówczas, gdy mimo jej zawarcia praca w ogóle nie jest świadczona, ale również wtedy, gdy jest faktycznie świadczona, lecz na innej podstawie niż umowa o pracę. W każdym przypadku decydujące znaczenie ma treść umowy i okoliczności faktyczne jej wykonywania.

Zgodnie z art. 58 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Sankcja przewidziana w art. 58 k.c. to nieważność bezwzględna. W braku szczególnego unormowania, czynność sprzeczna z ustawą będzie dotknięta właśnie tą sankcją. Sankcja ta jest bowiem ogólną konsekwencją dokonania czynności konwencjonalnej, jaką jest m.in. czynność prawna, w sposób niezgodny z regułami jej dokonywania. Istnienie zaś przepisu szczególnego, przewidującego sankcję szczególną, co do zasady, wyłącza możliwość wykorzystania ogólnej podstawy nieważności, lecz tylko w zakresie określonym przesłankami zastosowania przepisu szczególnego. W zakresie wykraczającym poza przesłanki przepisu szczególnego, możliwe jest sięgnięcie do art. 58 k.c. jako do ogólnej podstawy nieważności.

Dla objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania pracy zasadnicze znaczenie ma nie to, czy umowa o pracę została zawarta i czy jest ważna (jako nienaruszająca art. 58 § 1 k.c. lub art. 83 k.c.), lecz tylko to, czy strony umowy pozostawały w stosunku pracy. O tym zaś, czy strony istotnie w takim stosunku pozostawały i stosunek ten stanowi tytuł ubezpieczeń społecznych, nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 KP.

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 stycznia 2005 roku (II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym stwierdzono, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.). Ocena taka nie odnosi się jednak do sytuacji gdy podejmowane czynności w ramach zawartej umowy o pracę nie mają na celu rzeczywistej realizacji tej umowy, a jedynie uwiarygodnienie jej świadczenia – innymi słowy są czynnościami pozornymi, fikcyjnymi - pracownik udaje, że wykonuje jakieś czynności jedynie po to, aby stworzyć dowody jej świadczenia. Nawiązanie umowy o pracę może bowiem wynikać z czynności faktycznych wyrażających się z jednej strony zobowiązaniem pracownika do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, z drugiej zobowiązaniem pracodawcy do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art.22§1 k.p.).

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 r. w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (LEX 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy zakwestionował ważność umowy o pracę zawartej między ubezpieczonym Z. J. a płatnikiem składek (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. stojąc na stanowisku, iż jej podpisanie oraz zgłoszenie ubezpieczonego do ubezpieczeń społecznych było czynnościami pozornymi dokonanymi jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle dokonanych ustaleń faktycznych, nie ma podstaw do uznania, że zawarta między wnioskodawcą, a płatnikiem składek umowa o pracę nie była realizowana.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie bowiem wynika, iż umowa o pracę zawarta przez ubezpieczonego i płatnika była realizowana. Przedmiotową umowę o pracę wnioskodawca zawarł dzięki „interwencji” B. N., która prowadzi Centrum (...) dla Osób Niepełnosprawnych. W Centrum tym skarżący brał bowiem wcześniej udział w projekcie szkoleniowo – stażowym dedykowanym osobom, które zgłaszają chęć podjęcia zatrudnienia. Również do tego Centrum zgłosił się płatnik składek by znaleźć nowych pracowników, nie określając precyzyjnie stanowisk pracy, na które miał być prowadzony ewentualny nabór. Co więcej pracodawca nie wskazał wymogów formalnych co do wykształcenia czy umiejętności, które miałby posiadać zatrudniony u niego pracownik. Jedynym precyzyjnie określonym wymogiem było uprzednie zarejestrowanie się potencjalnego kandydata w urzędzie pracy. Podkreślenia wymaga jednocześnie, iż fakt, że płatnik składek otrzymał dotacje z urzędu pracy na stworzenie miejsc dla osób legitymujących się stopniem niepełnosprawności, który w istocie wnioskodawca posiadał w momencie zawierania przedmiotowej umowy o pracę, nie może negatywnie wpływać na status ubezpieczonego. Działanie w granicach prawa, które przy zachowaniu dbałości o interes osób niepełnosprawnych, nieposiadających zatrudnienia nie może być w żaden sposób utożsamiane z pozornością umów zawieranych na rynku pracy z takimi osobami.

Faktem jest, iż zakres obowiązków wnioskodawcy, któremu powierzono formalnie stanowisko asystenta dyspozytora, nie został określony i uporządkowany w formie pisemnego dokumentu. Jednakże, na skarżącym spoczywał ciężar wykonywania bieżących czynności niezbędnych w codziennym funkcjonowaniu firmy takich jak: kserowanie dokumentów bądź ich dostarczanie do wskazanych miejsc. W taki też sposób kierowane były do niego polecenia służbowe. Fakt wykonywania pracy w takim kształcie pracy potwierdzają zeznania wnioskodawcy oraz powołanego w sprawie świadka.

Jak wynika z materiału dowodowego zebranego w przedmiotowej sprawie skarżący wykonywał wspomniane obowiązki w ustalonym przez pracodawcę czasie pracy (8.00-16.00), za co otrzymywał wynagrodzenie wypłacane miesięcznie. Z kolei swoje codzienne przybycie do pracy potwierdzał podpisem na liście obecności.

Jak podkreślił w uzasadnieniu do wyroku z dnia 7 marca 2006 roku (I PK 146/05 (Lex nr 234370) Sąd Najwyższy przypomniał, iż cechami charakterystycznymi dla stosunku pracy – wskazywanymi w orzecznictwie – są także: obowiązek osobistego wykonywania pracy, zakaz wyręczania się osobami trzecimi; bezwzględne obowiązywanie zasady odpłatności; pracowniczy obowiązek starannego działania, a nie osiągnięcia rezultatu, oraz obciążenie pracodawcy ryzykiem prowadzenia działalności; wykonywanie pracy skooperowanej, zespołowej; ciągłość świadczenia pracy; występowanie pewnych cech charakterystycznych dla stosunku pracy, np. wypłaty wynagrodzenia za godziny nadliczbowe. Sąd Najwyższy wskazał także, że o kwalifikacji stosunku prawnego jako stosunku pracy decyduje przede wszystkim sposób wykonywania zatrudnienia. Strony mogą więc złożyć wyraźne oświadczenia woli co do ukształtowania podstawy prawnej zatrudnienia. Jednak nawet bez wyraźnego wyrażenia woli przez strony (złożenia oświadczeń woli w tym zakresie) stosunek prawny może być kwalifikowany jako stosunek pracy, jeżeli strony wykonują go w sposób charakterystyczny dla tego stosunku prawnego.

Ustosunkowując się do treści podnoszonego przez organ rentowy zarzutu, a powołanego w treści zaskarżonej decyzji, a mianowicie nieposiadania przez wnioskodawcę w dniu 5 listopada 2018 roku aktualnego orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy, wskazać należy, że dopuszczenie do pracy bez aktualnego badania lekarskiego nie jest elementem czynności prawnej (oświadczenia woli) zawarcia umowy o pracę, a więc nie może powodować jej nieważności z powodu celu skierowanego na obejście prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. oraz art. 211 pkt 5 i art. 229 k.p.). Jest to oczywiście naruszenie wzajemnych obowiązków wynikających ze stosunku pracy (wobec pracownika z art. 211 pkt 5 w związku z art. 229 k.p., a wobec pracodawcy z art. 229 § 4 k.p.), lecz pozostające bez wpływu zarówno na ważność umowy o pracę, jak i tytuł ubezpieczenia.

Na podstawie zarzutu nieprzeprowadzenia wymaganych badań lekarskich nie można także kwestionować gotowości ubezpieczonego do pracy, jeżeli praca była świadczona. Badanie lekarskie ma tylko na celu zabezpieczenie pracownika przed wykonywaniem takiej pracy, która może okazać się dla niego szkodliwa. Możliwość nałożenia za niedopełnienie obowiązku poddania się tym badaniom kary porządkowej i zakaz dopuszczenia przez pracodawcę pracownika do pracy, który badaniom się nie poddał, dowodzi, że nieprzeprowadzenie badań lekarskich nie przekreśla istnienia

stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., II UK 275/04, Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2006, Nr 5-6, poz. 96, str. 245).

Sąd za podstawę rozstrzygnięcia w sprawie przyjął także przedstawioną opinię biegłego sądowego z zakresu z zakresu medycyny pracy, toksykologii klinicznej i neurologii, który wypowiedział się na okoliczność zdolności do podjęcia jakiegokolwiek pracy zawodowej przez Z. J. od dnia 5 listopada 2018 roku. Opinia została wydana po uprzednio przeprowadzonym badaniu wnioskodawcy oraz zapoznaniu się ze zgromadzoną w aktach dokumentacją medyczną. Biegły w sposób jasny wskazał, że ubezpieczony jest w pełni wydolny krążeniowo - oddechowo z wyrównanymi wartościami ciśnienia tętniczego, jest sprawny w zakresie stawów, kończyn i kręgosłupa bez niedowładów czy objawów korzeniowych czy ubytkowych.

Pomimo zatem braku posiadania przez skarżącego w dniu nawiązania przedmiotowej umowy o pracę aktualnego orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy, jak podkreślił biegły, nie wykluczało to możliwości ustalenia owej zdolności. Z uwagi na bardzo skąpą dokumentację medyczną, jak i lakoniczną i pobieżną kartę badania profilaktycznego z dnia 8 listopada 2018 roku należało w tym przypadku posłużyć się określeniem mogącym uprawdopodobnić ów fakt, a w niniejszej sprawie sprowadzał się do wskazania, że Z. J. mógł być zdolny do podjęcia jakiegokolwiek pracy zawodowej od dnia 5 listopada 2018 roku.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie ma wątpliwości, że umowa o pracę zawarta przez wnioskodawcę i płatnika składek nie miała fikcyjnego charakteru. Tym samym nie można mówić o pozorności oświadczeń woli w zawarciu umowy o pracę. Stanowisko takie uzasadniają ustalone okoliczności faktyczne. Wnioskodawca faktycznie wykonywał obowiązki pracownicze charakterystyczne dla zawartej z płatnikiem składek umowy o pracę aż do 17 grudnia 2018 roku kiedy to stał się niezdolny do pracy z powodu choroby.

Podkreślić należy, że z żadnego z dowodów nie wynika, że zamiarem wnioskodawcy nie było świadczenie pracy, a jedynie stworzenie pozorów jej wykonywania, w celu uzyskania w przyszłości świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Fakt, że skarżący wkrótce po rozpoczęciu pracy, po przepracowaniu około 2 miesięcy stał się niezdolny z powodu choroby przypadającej w okresie przedmiotowego zatrudnienia sam w sobie nie może stanowić podstawy uznania zatrudnienia za pozorne, jeżeli umowa o pracę jest faktycznie realizowana, a tak było w rozpatrywanej sprawie. Nieistotnym jest przy tym, iż stosunek pracy nie był kontynuowany.

Wskazać należy, że zgodnie z art. 83 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczeniami a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie przez strony na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował.

Sąd jednocześnie zaznacza, że zawarcie przez Z. J. umowy nie jest również sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. W sytuacji gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, nawet świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa.

Reasumując, skoro wykazane zostało faktyczne świadczenie zatrudnienia przez wnioskodawcę nie ma podstaw, by odmówić mu ustalenia podlegania ubezpieczeniom społecznym w okresie od dnia 5 listopada 2018 roku.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł zgodnie z żądaniem odwołania.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw.z § 9 ust. 2, rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.z 2015r., poz.1800).